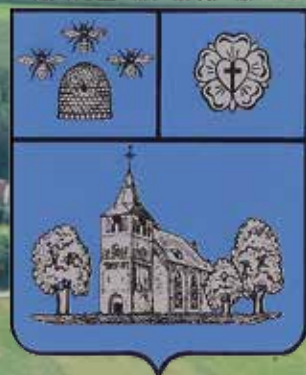

Garderen

*Darpsproat
uut Garder*

VAN DE REDACTIE

Elke keer weer als ik de titel van ons blad "Darpsproat uut Garder" onder ogen krijg verheug ik me weer op de kracht van deze naam! Alles wat betrekking heeft op Garderen passeert de revue. Zaken uit het heden, uit het verleden en voor de toekomst. Wat willen we met ons dorp? Lees het artikel van het bestuur van Plaatselijk Belang. Wat zijn de "belangrijke" dingen die nu gebeuren? Het wordt onder je aandacht gebracht.

En dan het verleden!!

Welk dorp heeft zo'n verleden als Garderen. Middelpunt van de Veluwe toen Barneveld nog niet eens bedacht was. De schouten woonden hier graag ook al was het dorp zelf niet zo groot.

Veel uit dat roemrijke verleden is nog te vinden. We hebben al veel uit de geschiedenis tevoorschijn gehaald over de boerderijen en hun bewoners zoals "Ouwendorp", " 't Sol" en "Milligen". In de vorige aflevering werd het eerste deel van "Vossen" behandeld, nu kun je het tweede en laatste deel lezen.

Kerkhervormer

En niet alleen de bewoners van die boerderijen wier nakomelingen nog steeds in Garderen wonen zijn van belang. Ook andere namen hebben nog steeds onze aandacht. Neem de familie Versteeg, of Van der Stege afkomstig van de gelijknamige boerderij in Stroe. Iedereen kent de beroemde Jan Gerrits Versteeg of Anastasius Veluanus zoals zijn Latijnse naam luidde. Hij en zijn neef Gerrit Versteeg verzamelden roem in veel delen van Europa. In deze Darpsproat besteden we aandacht aan de voorouders van deze beroemde streekgenoten. Dat toen ook niet alles "koek-en-ei" was kun je in dit artikel lezen.

Darpsproat

Ook over zaken die nu aan de hand zijn "proat" het "darp". Bijvoorbeeld wat men mooi en wat men lelijk vindt. Dat is trouwens vaak een heikel onderwerp, niet iedereen heeft dezelfde smaak. Waar de een zich over opwindt, vindt de ander iets een teken van vooruitgang. Denk maar aan de verandering in de Buurtstraat waar het "diakoniehuisje" is afgebroken en veel mensen vinden dat de Buurtstraat daar echt niet mooier op is geworden. Maar dat mag, we leven in een vrij land, nietwaar? Ook de bouwstijlen zijn vaak onderwerp van gesprek en ook daar verschillen de inzichten. Maar ook dat mag. Ik denk dat je er niemand mee hoeft te beledigen als je het ene huis niet mooi vindt en het andere juist wel!

Het is alleen fijn wonen en verkeren in een dorpse samenleving als je elkaars mening respecteert, maar dat wil niet zeggen dat je er niet over mag praten.

“Darpsproat” is altijd goed, “darpsroddel” is altijd slecht. En laat dat nou mijn mening zijn. Misschien zijn er anderen die juist dáár weer verschillend over denken... Als redactie blijven we missen dat er geen meningen van dorpsgenoten in ons blad verschijnen. Een goed “debat” is namelijk nooit weg.

Variatie

Het is ook heel goed dat er allerlei mensen in “Darpsproat” verschijnen. Iedereen is precies even belangrijk. Het maakt geen verschil of je hoofd van een school bent, directeur van een bedrijf of gewoon maar iemand uit het dorp. Het maakt allemaal niets uit, het leven en het bestaan van iedereen is en blijft interessant! Dat geldt zowel voor “geboren Garderenen” als voor mensen die hier nog niet zo lang wonen maar wel graag onderdeel van onze samenleving willen zijn.

Kunst

Ook daar besteden we weer aandacht aan. Dick Veldhuizen bezoekt een kunstenaarsechtpaar aan de Putterweg en laat ons meegenieten van wat hij daar ziet, hoort en misschien ook nog leert!

Ideeën

In de loop der jaren hebben we het over heel veel zaken gehad. We zouden het als redactie best op prijs stellen als we nog eens wat ideeën aangereikt zouden krijgen over zaken die we tot nu toe links hebben laten liggen. Elk idee is waardevol en teveel ideeën hebben we nooit! We wachten dus vol spanning op komende tips!!

Omdat we geen nieuwsblad zijn, dat laten we aan “De Band” over, willen we graag de achtergronden belichten en dat in de juiste zin des woords: licht laten schijnen op onopgehelderde zaken.

Dialect

Ik prijs me gelukkig in een buurt te wonen waar het onversneden Garderens dialect nog wordt gesproken. Dialect is een belangrijk onderdeel van onze cultuur maar we moeten helaas vaststellen dat het steeds minder wordt gesproken. We kennen de oorzaken maar het blijft een feit dat velen, waaronder ik, met spijt moeten vaststellen dat het geen regel meer is dat in ons dorp dialect wordt gesproken. Precies als het vertrouwde (maar helaas verdwenen) stukje Buurtstraat is ook dat jammer want het komt nooit meer terug...

Gelukkig hebben we een expert op dialectgebied in onze redactie, Nui Zevenbergen, die elke keer weer een onderwerp vindt dat hij in het vertrouwde Garderens dialect behandelt! En zo verdwijnt het dialect uit “Darpsproat uut Garder” gelukkig niet!

PvdB

NIEUWS VAN PLAATSELijk BELANG

Als we terugblikken op de afgelopen maanden dan zijn er tal van activiteiten geweest in ons mooie dorp. We hadden de zandsculpturen, de hardloop evenementen, de kledjesmarkt en nog veel andere zaken die de moeite waard waren, allemaal georganiseerd samen met Garderense ondernemers en vele particulieren. Dit is mooi om te constateren en het geeft het dorp extra elan. Ook zien we veel samenwerking tussen verenigingen zoals de voetbalvereniging Veluwse Boys die haar accommodatie beschikbaar stelde voor het bijzondere jubileumfeest van de Oranjevereniging. Bij dit feest heeft het bestuur van de Oranjevereniging ook nadrukkelijk de schoolkinderen betrokken en dat mondde uit in een zeer geslaagd evenement voor zowel kinderen als volwassenen. De aanwezige burgemeester en wethouder waren erg onder de indruk van dit geslaagde feest. Prachtig natuurlijk en ook geeft dit schwing, een gevoel van saamhorigheid én gezelligheid aan onze dorpsamenleving. Verder versterkt het de sociale en sportieve samenhang. Complimenten voor al die mooie initiatieven.

Dit alles past natuurlijk perfect bij het initiatief voor het nieuwe, nog te realiseren Dorps- en Sporthuis. De driehoek educatie/school, sociale activiteiten en sportieve mogelijkheden worden hiermee vergroot. Een belang voor geheel Garderen. De kogel is wat ons betreft dan ook door de kerk. Er is gekozen voor de locatie waar nu de gebouwen van het Bouwbedrijf Van de Kolk zich nog bevinden. Ook de gemeente Barneveld is van mening dat dit een prima plek is om ons Dorps- en Sporthuis te realiseren. Het is de achtertuin van de school en dit past goed in het kader van verkeersveiligheid voor onze kinderen. Na de zomer zal hier uitvoerige informatie over worden gegeven zodat u zich, als inwoner van Garderen, een beeld kunt vormen hoe dit er allemaal bij komt te staan en welke faciliteiten er beschikbaar komen.

Zeepkistenrace

Het meest spectaculaire onderdeel van het dorpsfeest was toch wel de zeepkistenrace. Zestien teams hadden zich ingeschreven. De deelnemers hebben hun uiterste best gedaan

Trapveldje Kruiellaan / Van de Craatslaan

De gemeente heeft aan de hand van de uitslag van een enquête onder de bewoners van deze buurt een tweetal ontwerpen gemaakt waaruit men een keuze heeft gemaakt. Aanemer Vaarkamp uit Ede is op 22 juli gestart met de opruimwerkzaamheden en start vanaf 17 augustus met de aanleg van de speelplaats.

Voor de sport- en spelkast worden nog vrijwilligers gezocht. Dagen en tijden zijn bespreekbaar. Voor informatie en aanmelden: Tino Jansen, 06-27441036, t.jansen@barneveld.nl.

om een zo uniek mogelijke 'kist' te bouwen. Het werd een spannende race en aan het eind van elke ronde werden de teams op een 'schuimdouche' getraakteerd door Garderense brandweer.

De prijs voor de mooiste zeepkist was voor Tim en Stef. Eerste prijzen als snelste teams kregen Marin en Ilse, Daniël en Ruben, Jens en Jesper en Rudi en Seth.

Activiteiten Jeugd

In het afgelopen half jaar is er een aantal activiteiten georganiseerd voor de jeugd in samenwerking met "Be Active", o.a. sportworkshops, sportinstuif, dance events enz. Voor de komende periode willen wij dit, bij voldoende animo, graag doorzetten. Inbreng van de jeugd zelf is dan ook zeer welkom. Heb jij ideeën en/of wil je helpen bij het organiseren van de activiteiten? Stuur dan een mailtje naar info@plaatselijkbelanggardenen.nl.

Nieuw Milligen niet langer potentiële locatie voor AZC

De gemeente Apeldoorn is benaderd voor een locatie om asielzoekers op te vangen.

Apeldoorn heeft een aantal mogelijkheden waar onderzoek naar wordt gedaan. Eén van de locaties was de kazerne te Nieuw Milligen. Hierover is Plaatselijk Belang samen met burgemeester Asje van Dijk in gesprek gegaan met de burgemeester van Apeldoorn. Na gedegen onderzoek geeft het college de voorkeur aan een scenario waarbij de opvangplaatsen worden verdeeld over de locaties GGNet en Immendaal. Daarover vraagt het college in september de mening van de gemeenteraad. De locaties Zuidbroek en Nieuw Milligen worden daarom door het college niet langer als mogelijke locaties beschouwd.

Koningseik herplant

De Koningseik, die op 30 april 2013 is geplant ter ere van de kroning van Z.K.H. Willem Alexander, was geen lang leven beschoren. Op 17 april jl. is een nieuwe eik geplant geheel gesponsord door Staatsbosbeheer. Lennard Jasper heeft de boom afgeleverd en in samen-

werking met Groep Acht van de Prins Bernhardschool heeft Jeffrey Kloezeman de werkzaamheden uitgevoerd. Toen de boom eenmaal in zijn volle glorie op zijn plek stond was het tijd voor een traktatie! Genieten van heerlijke oranje soesjes, deels gesponsord door Bakkerij Schuiteman.

Koninklijke onderscheiding voor Teunis Burger

Het was een complete verrassing voor Teunis Burger toen hij zijn lintje in ontvangst mocht nemen. Hij was al met een list naar het gemeentehuis gelokt en wist echt niet wat hem overkwam. Maar dat werd hem al gauw duidelijk gemaakt toen hij geroepen werd en zijn plaats mocht innemen in de raadzaal. Daar werd hij toegesproken door de burgemeester, die in zijn toespraak de lange rij van activiteiten voorlas en hem vervolgens mededeelde dat hij gezien de vele verdiensten die hij verricht had, koninklijk onderscheiden was.

“Nou nou Burger, daar had je niet op gerekend, maar namens het bestuur van het Plaatselijk Belang Garderen nogmaals hartelijk gefeliciteerd!”

Onderhoud bestrating Kruipad, Harderwijker-weg en Buurtstraat

De gemeente gaat in de komende periode onderhoud plegen aan de bestrating. De bewoners van de betreffende straten zijn d.m.v. een brief op de hoogte gebracht van de plannen. Zij hebben tot 31 juli de tijd gehad om hier op te reageren.

Om het karakteristieke beeld van deze straten te behouden is ervoor gekozen de bestaande klinkers zoveel mogelijk te hergebruiken. De

bestaande betonbanden worden wel vernieuwd, alle naastgelegen bomen en overig groen blijven behouden en de kolken worden zodanig geplaatst dat er een goede afwatering ontstaat. De werkzaamheden zullen waarschijnlijk eind augustus beginnen.

Fietspad Lage Boeschoterweg

De Lage Boeschoterweg heeft altijd een fietspad gehad, maar dit pad wordt door de ge-

meente niet meer bijgehouden. Plaatselijk Belang is van mening dat dit fietspad behouden moet blijven. Wij hebben als bestuur inmiddels bezwaar gemaakt tegen het intrekken van de onderhoudsplicht door de gemeente van het fietspad Lage Boeschoterweg. Na de zomervakantie worden wij in de gelegenheid gesteld ons bezwaar in een hoorzitting nader toe te lichten.

AvanK

HET VERHAAL VAN VOSSEN (2)

In de vorige Darpsproat eindigde het verhaal over Vossen met de onderstaande familie Van de Munt. De grootvader van de huidige eigenaar Jakob Versteeg, die ook Jakob Versteeg heette, heeft de boerderij geërfd omdat zijn vrouw Grietje een Van de Munt was.

Magescheid van de familie Van de Munt:
(memories van successie uit "Archieven.nl")

Grietje en Jakob Versteeg staan erop en ook Maartje en Gijbert Nijhof! Met dit overzicht is het meeste verteld dat mij nu bekend is over de boerderij Klein Vossen!

"Vossen" (Google Earth)

Gaan we over naar het andere deel van Vossen **Herengoed nr. 118 of Vossengoed (later Groot Vossen genoemd)** dat in 1832 in bezit is bij Jan Hendriks van Milligen.

Hierbij staat in de Herengoederen beschreven dat er een oud huis op staat van vijf gebinten met een berg van vijf roeden, een grote boerderij dus! Het geheel wordt beschaduwd door vijf oude en stoere eiken-bomen. Het goed is 24 molder gezaais groot (een kleine 20 ha.) waarvan al jaren lang acht molder (6½ ha.) weer hei is geworden. Geen goed teken, waarschijnlijk matige grond. Het geheel ligt in de Vossener Enk en verder mogen de eigenaren

in het Garderense Veld heideplaggen maaien en zijn medegerechtigd in de schapstra (de weg waarlangs de schapen naar het veld worden gedreven) en tenslotte hebben ze nog een half deel hout in het Meervelderbos en een vierde deel in het Soerderbos. Al deze gerechtigheden zijn al heel lang van ouder op ouder overgegaan. We hebben hier dus met het originele goed Vossen te maken, oftewel "Groot Vossen"!

Laten we maar eens beginnen in 1610 als ene **Rijck Gangolffs van Vossen** eigenaar wordt als erfgenaam van zijn vader **Gangolff Gerrits van Vossen**. Om niet helemaal in de knoop te raken volgt eerst een klein overzicht van het deel van de familie die werd geboren vóór 1600.

Het begint al in **1325**, dus bijna 700 jaar geleden, met de namen die in het begin van dit verhaal al zijn genoemd. In **1338** zien we Gesa (Gijsbert of Gijsbertha) en Bernardo (Bernt) boven Vossem al verschijnen en in **1341** Jacoba de Vossem en Woutero (Wouter) de Vossem.

Vanaf **1470** begint de doorlopende lijn van het geslacht Van Vossen met ene Rykolt (Rijk) van Vossem. Hij heeft een zoon die Gerrit heet en dat is dan de vader van de hierboven genoemde Gangolff Gerrits van Vossum en dan zijn we dus aangeland in het jaar 1560! Gangolffs zoon Ryck is getrouwd met Hendrickjen Aerts en hier pikken we het familieverhaal op. In **1610** is Ryck Gangolffs van Vossum erfgenaam van zijn vader Gangolff Gerrits van Vossem.

In **1636** wordt Gangolff Rijcksen erfgenaam van zijn vader voor de zaalweer (gedeelte waarop de boerderij staat) plus twee kindsdelen die van zijn overleden zuster Weimtgén hem toekwamen.

1325 Gesa en Bernardo boven Vossem
1341 Jacoba en Woutero de Vossem
1470 Rykolt van Vossem, zijn zoon heet
1510 Gerrit van Vossen en zijn zoon heet
1560 Gangolff van Vossem en zijn zoon

1610 Ryck Gangolffs van Vossem.
1636 Gangolff Rijcks en Weymtgen van Vossem
1642 Jan Gangolffs
1661 Gangeloff Jans

Bij de keurmedigen van de Kelnarij in Putten worden genoemd :

GANGOLFF RICXSEN to Gadder 8 Februarius 1637 soluta est cormeda **GANGOLFF RICXSEN filij RICK VAN VOSSEN et HENRICHEN AERTZENS** uxoris eius to Gadder mit 26-17-8 de his venit culinae 20 stb. et cormedario sua quota. dabit insupra miricae duo plastro [= 2 wagenvrachten heide(-plaggen)] ad 3 hgl. qua solvit. reliquit **GANGOLFF** fratrem AERT [RICXSEN], et sorores MERIE, DYLE, GERTGEN, WEIMTGEN [RICXSEN], quae posterior obijt peste cum patre anno 1636 circa Jacobi.

Deelvertaling:

Gangolff Ricxen te Garderen 8 februari 1637
Betaald is keurmede Gangolff Ricxen zoon van Rick van Vossen en Henrichen Aertsens zijn vrouw te Garderen.

... geeft bovendien twee karrevrachten heideplaggen voor drie gulden per vracht. De keurmede is de betaling van een deel van de erfenis van de overledene aan degene die het goed verpacht.

Weimtgén... die vroeger is overleden met haar vader aan de pest in 1636...

Blijft achter Gangolff, broer van Aert ende zusters Merie, Dyle, Gertgen en Weimtgén.

In **1642** wordt Jan Gangolffs erfgenaam van zijn vader Gangelof Rijcks

In **1650** krijgt Jan toestemming (van de verpachter) om huwelijkse voorwaarden op te maken met zijn vrouw Jantien Hendricks.

In **1655** is Jantien overleden en de nieuwe voorwaarden worden opgemaakt met Wobbetien Thonis.

In **1661** is Gangeloff Jans erfgenaam van zijn vader Jan Gangolffs.

In **1724** is Gangeloff overleden en kopen Reijer Gerrits X Aeltjen Hendricks (of Helmerts)

de zaalweer en 1/8 part van het goed. Ook in 1724 zien we als nieuwe (deel)eigenaar Gangolf Gerritsen (X Hilletjen Claassen). Reijer en Gangolff zijn broers en oomzegger van Jan Gangeloffs. Hun ouders zijn Gerrit Gangolfs X Geertje Teunis.

In 1742 krijgen de kinderen en de weduwe van Gerrit Reijers, Grietje Jans, de zaalweer plus 1/8 part van het herengoed toegewezen. In 1767 is Neeltje Cornelissen, weduwe van Reijer Gerritsen, als moeder en voogdes van haar onmondig kind **Gerbrigje Reijers**, erfgename van haar grootmoeder Grietje Jans, weduwe van Gerrit Reijers. **Gerbrigje Reijers trouwt met Jan Hendriks van Milligen, de eigenaar van Groot Vossen in 1832!** En zo is de cirkel weer rond en heeft iedereen zijn plekje gekregen. Neeltje Cornelissen hertrouwt met Brand Goossens en zij en hun kinderen wonen op Vossen. Hun dochter Wijmpje Brandsen, een halfzuster dus van Gerbrigje, is weer getrouwd met Gerrit Hendriksen van Milligen.

Volgens de Barneveldse notariële archieven zijn de bewoners van Vossen in 1820:

- a. Jan Hendriksen (van Milligen) op "Vossen" onder Apeldoorn
- b. De weduwe van Helmich Hendriksen op "Vossen" onder Apeldoorn.

Helmich was de zoon van Hendrik Evers en Aartje Helmichs van Milligen. Hij was getrouwd met **Beertje Brantzs, de dochter van Brand Goossense**, bewoner van Vossen. Hij woonde in 1784, 20 jaar oud, nog bij zijn moeder op Milligen.

In de loop der tijden zien we dat tussen de bezitters van Vossen, Milligen, Ouwendorp en 't Sol nogal vaak huwelijken werden gesloten! Een voorbeeld hiervan vind je in het artikel over de Verstegen, elders in dit blad. Het gaat echter te ver om ook dat allemaal te behandelen.

Groot-Vossen werd na 1832 verkocht door o.a. Huigenbos aan Staatsbosbeheer en volgeplant met bomen.

Met de bovenstaande Gerbrigje is deze mannelijke tak van de Vossenfamilie ook uitgestorven.

Maar... er zijn uiteraard meer nakomelingen van de Van Vossens! Alhoewel ik moet zeggen dat er niemand meer is die de naam "van Vossen" draagt, heb ik toch een familie gevonden die rechtstreeks afstamt van de eerste bewoners van het Vossen-goed... en die wil ik graag behandelen.

In 1704 trouwde **Gerrit Gangolfs** met **Geertien Tonis** uit Speuld. Geertien was de trotse bezitster van een herengoed in Speuld (Herengoed nr. 240) met een stuk of vijf grote eiken. Erbij behoorde een schaapschot, een "schuyrken" en recht op een deel in het Speulderbos dat ze verpand hadden. Het geheel was een zeven ha. groot en ze mochten schapen weiden op het Speulderveld. Al bij al best een leuk bezit voor Gerrit Gangolfs!

Gerrit woonde op Vossen waarvan hij ook gedeeltelijk eigenaar was. Voordat we verder gaan met Gerrits nageslacht kijken we eerst wie zijn ouders waren en ook wie er tot zijn voorgeslacht behoorden:

De lijn van het voorgeslacht loopt als volgt:

11. Gerrit Gangolfs
10. Gangeloff Jans
9. Jan Gangolffs
8. Gangolf Rycks
7. Ryck Gangolfs
6. Gangolff Gerits
5. Gerrit Rycolts
4. Ryckt Bernts(?)
3. Bernt Ricolts
2. Ricolts Wilts (*Wilt=Willem*)
1. Wilt van Vossum met zijn broer Bertout.

Gerrits nageslacht volgt deze lijn:

11. Gerrit Gangolfs
12. Rutger Gerritsen X Maartje Jansen (tot Speuld)
13. Gerrit en Jan Rutgers van den Dam

Bij geslacht een tot en met vier zijn er grote onduidelijkheden. De namen kloppen zeker, maar naar mijn idee zijn de namen van enkele geslachten weggevallen.

De zonen van bovenstaande Rutger Gerritsen namen de familienaam "van den Dam" aan. Ze woonden in Speuld maar hadden geen mannelijke nakomelingen.

Naamsaanneming Ermelo (Speuld):

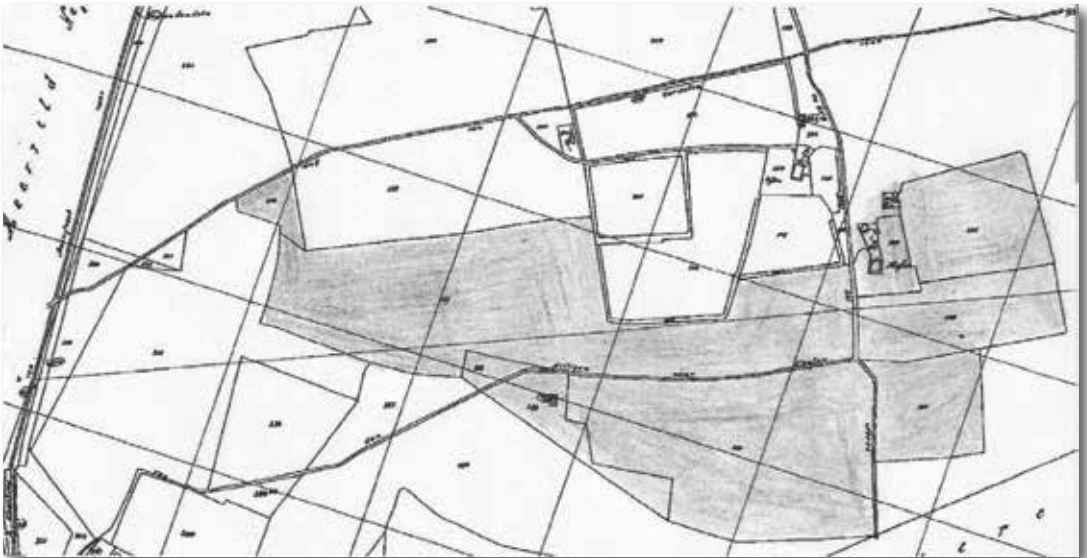
Dam, van den Gerrit Rutgersen 14-08-1812

Dam, van den Jan Rutgersen, 14-08-1812

Ook deze (mannelijke) lijn sterft uit.... na zevenhonderd jaar en veertien geslachten verdwijnt tenslotte de naam "Van Vossen"!

Met dit artikel over Vossen hebben we alle grote oude boerderijen rond Garderen behandeld. Blijft over Boeschoten, maar daar is al zoveel over geschreven dat we die maar overslaan, tenzij er nieuwe gegevens mochten opduiken!

PvdB

Nog een keer het overzicht van de boerderij Vossen van de familie Van de Munt (donkere gedeelte) en nu in bezit bij Jaap Versteeg en zijn vrouw Dicky van Middendorp. Ter oriëntatie : linksonder ligt Oud Milligen aan de weg naar Apeldoorn

Afscheidsgesprek met de directeur van de Prins Bernhardschool

Een grote groep jonge Gardereentjes zat op de grond in hun klas, versjes zingend uit volle borst en met een maximum aan overtuiging. Betere begroeting kon me niet overkomen toen ik om precies negen uur bij de Prins Bernhardschool aanbelde. Mariska deed me open en ik voelde me meteen thuis. Ik had een

afpraak gemaakt met de heer Van Dam, directeur van onze basisschool. Hij werd in mei vijftenzestig en moet nu met pensioen gaan. Moet gaan, want het bevalt hem op school nog steeds heel goed en wat hem betreft had hij er nog best wat jaartjes aan vast willen plakken.

Van Dam: ik ben in Ede geboren, begon als onderwijzer in Zuid Holland en voordat ik naar Garderen kwam oefende ik dat beroep uit in Voorthuizen. Ik hoorde het via via en las de advertentie in de krant dat Garderen een nieuwe directeur zocht. Garderen, dacht ik, dat is wat voor mij. Mijn eerste indruk van Garderen kreeg ik toen ik eens met mijn vriend meereed en de prachtige glooiing van het landschap bij Dirk Schut zag. Ik werd meteen verliefd op het dorp met zijn schitterende, nooit vervelende omgeving en was heel blij toen ik de aanstelling kreeg, temeer daar ik ook een echt dorpsmens ben. Ik heb er nooit ook maar een minuut berouw van gehad en vind het dus een beetje jammer dat ik nu moet stoppen.

Wat waren je ideeën, je idealen die je wilde verwerkelijken toen je hier heen kwam?

Ik had natuurlijk meerdere idealen, maar het belangrijkste was wel het gaan werken met ICT, dus de invoer van het werken met computers. Maar voordat ik dat kenbaar maakte wilde ik uiteraard eerst weten "hoe de hazen hier liepen". Je komt een kring binnen van al

aanwezige mensen en om goed te kunnen samenwerken moet je wel eerst weten wat de anderen willen. Mede dank zij de hulp van o.a. mevr. Leeftang en dhr. Wardekker, die me geweldig op weg en ook verder hielpen, zijn veel van die ICT-ideeën gerealiseerd! We hebben 30 (computer)werkplekken voor de leerlingen. Verder heeft elke leerkracht een eigen PC. Tenslotte hebben we al gedurende zes jaar gedigitaliseerde schoolborden en dus zijn we helemaal bij... en daar ben ik best een beetje trots op.

Trouwens het beste van al die veertien jaren was het werken bij en met de kinderen. Daar heb ik enorm van genoten, samen met de kinderen en naast

de kinderen. Niet vanuit de hoogte maar samen op een gelijk vlak. Soms, als je met ze praat, door je knieën zakken en op die manier op gelijk niveau communiceren.

Vind je dat je in die veertien jaar je werk hebt afgerond?

Werk is natuurlijk nooit "af", maar ik ga wel weg met het tevreden gevoel iets te hebben betekend voor de school hier. Kijk, onderwijs is net als een spelletje Ganzenbord of Mens-erger-je-niet. Het gaat daarbij niet om het winnen, maar meer dat je als leerkracht overwicht hebt op de kinderen. Heb je dat niet dan mislukt je werk! Naar de ouders toe moet je kunnen overtuigen. Ze hoeven het niet met me eens te zijn, maar je moet wel je mening duidelijk kunnen maken. Ik kan wel tegen m'n verlies, als je maar het gevoel hebt, dat je samen verder kunt! Dat geldt voor de dingen die je de kinderen graag wilt leren maar ook voor de gesprekken die je soms met ouders moet houden. Niet iedereen is het altijd eens met je beslissingen. Ouders van tegenwoordig hebben over het algemeen een gezonde mening over de prestaties van hun kinderen

en die mening loopt niet altijd synchroon met de mijne. Maar in verreweg de meeste gevallen weet ik de ouders wel te overtuigen, zeker als je beiden met een positieve inslag het gesprek aangaat. En daarbij, de meeste ouders hebben tegenwoordig ook een goede opleiding gehad en dat maakt het gesprek gemakkelijker, meer op gelijk niveau dan vroeger. Weet je, bij mij is kritiek eigenlijk gratis advies en daar maak ik dankbaar gebruik van! En tenslotte moet je respect verdienen, je krijgt het nooit voor niets. Dat is iets wat ik me altijd heel goed heb gerealiseerd.

Wat vind je van dialect en taal. Voor ons als redactie van Darpsproat is dat interessant om te weten. Wij zijn nog van de oude generatie en al onze gesprekken vinden plaats in ons Garderens dialect.

Ik vind het jammer dat ik steeds minder dialect om me heen hoor, ik ben er namelijk een groot voorstander van. Ook van de juiste uitspraak en juiste woordkeus van het Nederlands. Helaas is ons onderwijsprogramma zo overvol dat we aan de behandeling van dergelijke zaken nauwelijks nog toekomen. We zijn wel verplicht Engels als vak op school te geven maar aan het Nederlands kunnen we minder aandacht besteden en dat vind ik een heel verkeerde ontwikkeling! Aan taalgebruik

kun je als school wel wat doen, maar kinderen leren ook thuis, van vrienden en op straat. Door alle andere vakken wordt er nu minder aandacht besteed aan rekenen en taal.

Wat is de keus van de Garderense kinderen wat betreft het vervolgonderwijs, is het meer de technische kant als handvaardigheid, of is het meer de theoretische kant, studeren.

Eigenlijk komt die keuze pas bij het vervolgonderwijs, bij ons is dat nog niet zo duidelijk. Je ziet de kinderen naar alle richtingen gaan, Uddel, Barneveld, Putten, enkelen naar Apeldoorn maar steeds meer naar Ermelo. Weinig nog naar mavo, veel naar vmbo en vwo. De keuze hangt ook weer af wat we van hogerhand opgelegd krijgen en dat wisselt nogal eens...

Is de Prins Bernhardschool nog groot genoeg en is er gevaar van sluiting in de toekomst?

Ik geloof het niet, we hebben nu een kleine 170 leerlingen en dat is ruim boven de Barneveldse norm. Dus voor een Garderen zonder basisschool hoeven we niet bang te zijn! Ik hoop dat er nog eens wat uitbreidingen komen zoals bij de Hoge Eng. Op die manier krijg je wat meer aanbod van kinderen.

Wil je nog wat kwijt over Garderen en de Garderensen nu je weg gaat?

(Van Dam kijkt wat "moeilijk" maar dan klaart zijn gezicht op.)

Ja, ik wil wel kwijt dat ik de samenwerking met de diverse instellingen en verenigingen in Garderen en al die mensen die daarbij betrokken waren, heel erg op prijs heb gesteld. Die samenwerking en vooral de interesse voor ons werk was ruimschoots aanwezig en dat heeft me heel goed gedaan. Ik zal al die mensen erg missen...!

En met die woorden namen we afscheid, het was tien uur en tijd om te gaan. Het was een gesprek dat nog lang had kunnen doorgaan, ware het niet dat de dictatuur van de tijd ook in Garderen geldt.

PvdB

GARDERS PLAT

Vrogger

De vakanties bin weer veurbie en iedereen is, veur zo veer ik ut eheurd het, weer terug van uut veere landen en uut alle wienthoeke van de wereld.

Dat was d'r vrogger bie ons niet bie. Mit een weekje vrie kwam je vrogger niet veer. Eén dagje uut mit de fiets noar Harderwiek en dan mit de boot noar Urk of, as ut d'r of kon, noar Amsterdam en weer trug. Meer kon d'r niet of: gien tiet en gien geld.

Ik las in een kraant dat de oud-veurzitter van PB noar Frankriek eweest is om doar wien te hoale. Dus kon ik niet tuus blieve en zo bin wulie mit de hele familie noar Beieren egoan. We kwamme terecht in Unterammerrgau, een klein boeredarp mit zo'n vuuftienhonderd inwoeners in de Beierse Alpen. 't Was machtig mooi doar!

Doar woene nog verscheie boere midden in't darp, allemoal veeboere. De mestpluuzenog noast de boerderie tegen de stroatkant an en dat is doar nog heel gewoon. Dat neume ze 'cultureel arfgoed' en dan mag dat. Zatte we doar s'aves buute te ete bie Gasthaus "Stern" "Haxen mit Spätsele und Blaukraut" en nei, niet mit wien, mar mit bier. "Helles", grote gloaze mar wel mit een iets aandere kleur as bie ons. Kwamme doar toch opeens de koeie van de "alm" anlope, op weg noar de stal. De boer liep achter ze an want ze wiste zelf de weg netuurlijk. Wel liete ze hier en doar nog al wat achter en dat kon je ok nog goed ruuke. De minse doar proaten ok plat mar ik kon d'r helemoal niks van verstaan...

Vrogger, in de joare vuuftig, toen ik nog noar de leegere school gung, ha-je 't in Garder ok nog dat de mestpluuzenog an de weg leie. Op de hoek van de Bakkersstroat (dat was toen nog eenrichtingsverkeer en dus mos ut verkeer uut de Hogesteeg um de kark heen) en de Darpsstroat, stond de boerderie van de familie Pul. Henk Pul en z'n zusters Aoltje en Rijke boerden doar. Ut was, zoas alle boeren op de zaandgrond bedreven, een gemengd bedrijf mit koeie en bouwland. De grond lei tusse de Kolthoornseweg, de Hoge Boeschoterweg en de Roeëkamperweg in. De ouwe veldschuur an de Kolthoornseweg is ter nog as enige overblijfsel uut die tied en doar ko-je vrogger van alles beleven... musschien da'k dat loater nog wel us vertel.

Een ding is zeker: de tieën bin wel veraanderd...

Mit de groete van Nuij

VIJF VRAGEN AAN BETSIE VAN MIDDENDORP

Een dorp is niet alleen een verzameling gebouwen met wat wegen er doorheen. Of een dorp mooi en gezellig is hangt vooral af van de mensen die er wonen en werken. Daarom stellen we deze keer onze vijf vragen aan Betsie van Middendorp.

Een half jaar geleden werd Betsie 65 jaar en ging ze met pensioen. In Garderen is ze een bekende plaatsgenoot. In de plaatselijke pers werd ruim aandacht geschonken aan haar verjaardag en die van haar zussen Hennie en Annie. Samen vormen ze de Garderense drieling. Betsie heeft haar hele leven in Garderen gewoond. Hoe zou het met haar zijn? Dat gaan we haar vragen.

Vraag 1: Het is alweer een halfjaar geleden dat je jarig was, hoe kijk je er op terug?

Het was een heel mooi feest dat werd gehouden met familie vrienden en burens bij boerderij "Het Molentje". Het was geweldig, ik heb nog nooit zo'n mooi feest meegemaakt. Ik gaf het samen met mijn zuster Hennie en zij vond het ook prachtig.

Vraag 2: Hoe is het om nu 65 jaar te zijn, merk je daar wat van?

Eigenlijk niks. Ik werk nog steeds bij een familie in Garderen. Ik doe dat graag en verder breng ik elke donderdag nog een huis-aan-huiskrant rond, puur voor mijn plezier. Je houdt zo contact met de mensen en je spreekt nog eens iemand.

Vraag 3: Je hebt ook jarenlang voor de gemeente Barneveld gewerkt, daar heb je zeker ook afscheid genomen. Hoe ging dat?

Begin dit jaar heb ik afscheid genomen met een etentje bij wegrestaurant "De Goudreinet". Dat was leuk en lekker. Ik heb ook jarenlang het Groene Kruisgebouw en dorps-huis "De Koepel" schoon gehouden. Veel mensen kennen mij nog vanwege mijn werk in het Groene Kruisgebouw. Met de komst van Kruiemelstaete hield dat toen op. Gelukkig werd ik toen al snel vijftenzestig en ik heb een mooi afscheid gekregen met mooie bloemen en hartelijke woorden.

Vraag 4: Er is dus de laatste jaren veel veranderd. Je woonde bijna je hele leven aan de Koudhoornseweg, je ging in Garderen naar school en bleef het dorp steeds trouw. Toch ben je nu verhuisd naar de andere kant van het dorp, naar "de oude nieuwbouw". Hoe bevalt dat?

Het bevalt me hier heel goed, ik woon in een fijne buurt en dicht bij mijn familie. Ik kan mijn boodschappen doen op de fiets. Ik kook zelf en doe het werk in huis ook zelf. Kruiemelstaete en de kerk zijn vlakbij, ideaal! Hopelijk kan ik nog lang op dit plekje blijven wonen.

Vraag 5: Zijn er nog dingen die we vergeten zijn en die wel genoemd moeten worden?

Betsie denkt even na en dan zegt ze: "Garderen is een fijn dorp, ik ben blij dat ik hier kan wonen. Natuurlijk zijn er wel dingen waar je wel eens zorgen mee hebt. Vooral het drukke verkeer met de onduidelijke borden, je snapt niet dat het meestal goed gaat. Gelukkig kan ik mij met mijn fiets nog goed redden".

Dat was het einde van een prettig gesprek met heerlijke koffie. Bij de deur zegt Betsie nog tegen ons "Ik lees "Darpsproat" altijd heel graag en ik vind het leuk om er in te staan". En dat horen wij graag!!

HvdB-R

WAT HANGT ONS NU WEER BOVEN HET HOOFD...

Tussen alle vlaggen, borden en bordjes zijn er opvallende dingen te zien in ons dorp. Daarmee bedoel ik niet de vele elektrische fietsen en wat er verder nog rijden kan. Nee, het hangt boven ons hoofd en het bloeit!

De hele zomer konden we genieten van de bloeiende hangende boeketten in rose, wit en paars, die onze wegen sierden. Ook de grote bloembakken deden mee en leverden een prachtige bijdrage aan het aanzicht van het dorp.

Tussen alle reclameuitingen een verademing!

En daarom: een compliment voor de mensen die dit mogelijk maken!! Dank zij hun goede zorgen was dit mogelijk en konden we ervan genieten.

Intussen gaan we alweer de herfst in en over niet al te lange tijd worden de kerstlantaarns weer opgehangen en kunnen we zeggen:

wat hangt ons nu weer boven het hoofd?

HvdB-R

Dubbele moord in Garderbroeck

In Garderen op de Mazenhof staat in weer en wind, zomer en winter, jaar in jaar uit een beeld van de door twee andere figuren geassisteerde Jan Gerrits Verstege of Anastasius Veluanus.

Menig toerist neemt de moeite even een kijkje te nemen bij deze vijfhonderd jaar geleden geboren Gardereen, of eigenlijk Stroeënaar, zijn wieg immers stond in Stroe, die internationale faam verwierf met zijn kijk op de protestantse religie. Hoe en wat die kijk was is veelvuldig en meer dan voldoende beschreven zodat de nieuwsgierige toerist of Gardereen daar moeiteloos achter kan komen op internet.

Ons gaat het om andere zaken, wie was zijn familie, zijn voorgelacht en wat deden ze! Voor zover we dat kunnen achterhalen zullen we dat in deze bijdrage aan "Darpsproat" uitzetten.

Om te beginnen was Anastasius/Jan Gerrits Verstege's vader al geen Verstege!! Hij was de zoon van ene Gerrit Arnts uit Stroe, de zoon van Arnt Gerrits, ook uit Stroe. Jan Gerrits had een buitengewoon helder verstand en zijn goede genen moeten wel uit het geslacht van zijn moeder Maria Jans Verstege zijn gekomen, omdat ook zijn neef (waarover later) Gerrit Dircks Verstege een echt studiehoofd had! Van zijn vader, Gerrit Arntss weten we alleen dat hij ook een behoorlijke boerderij had en in de buurt aanzien genoot, anders had hij nooit een vrouw uit het geslacht Versteeg kunnen trouwen. Jan Gerrits' grootvader komt diverse malen in de Tynsboeken uit die tijd voor en had zeker hetzelfde areaal aan grond als de Verstegegen. De Verstegegen komen ook diverse malen voor in de Gerichtssignaten (Gelders Archief) en over een stuk daarin gevonden, gaan we het hierna hebben!

Maar eerst de naam, de afkomst en de familie van Anastasius Veluanus. "Anastasis" is Grieks voor "opstanding". Met deze latijnse aangenomen naam (normaal voor studenten aan de universiteit uit die tijd) wil Jan Gerrits duidelijk maken waarin hij gelooft: opstanding uit het verwaterde roomse geloof van die tijd.

De vader van Jan Gerrits Verstege was dus Gerrit Arnts, boer in Stroe en zijn moeder was Maria Jans Verstege, beiden uit Stroe afkomstig. Het geslacht Verstege was verre van onbemiddeld en had intensieve banden met andere belangrijke families uit die tijd in Barneveld, zoals de Van Dompelselaars, de Van Bylaers, de Van Delens enz.

Grootvader van moeders kant was Jan Diericks Versteghe, een man die zeker geld had, getuige de borgsom die hij moest ophoesten voor de vrijlating van zijn kleinzoon Anastasius. Deze borgsom bedroeg 400 gulden waarvan 300 gulden voor zijn rekening kwam. Nu lijkt het niet zoveel meer, maar als je ervan uitgaat dat een gemiddeld weekloon nog niet op 5 gulden lag, dan heb je een idee van hoeveel het was! Jan Diericks Versteghe had vier kinderen. De al genoemde Maria en verder nog drie zoons Dierick, Gerrit en Arndt. Over de zoons van deze Dierick en zijn neef Arndt gaan we het straks ook nog hebben. Van het verdere voorgeslacht weten we wel de namen van de mannen en van enkele vrouwen, (die helaas zelden worden genoemd), maar geen verdere bijzonderheden. We kennen ze dank zij het feit dat ze bezitters van grond waren en dus tynsen en tienden (soort pacht en belasting op grond) moesten betalen. Verder waren het brave burgers, nergens (tot nu toe) ben ik ze tegengekomen in de Procesregisters van het gerecht. Om te kunnen begrijpen wie wie was volgt hieronder een verkort overzicht:

(Voor het vorenstaande familieoverzicht staat aan het eind van dit artikel nog een deel van een overeenkomst tussen enkele leden van de familie Versteeg en Vossen!)

We waren gebleven bij Jan Diericks Versteghe en zijn kinderen en we beginnen met Jans zoon Dierick (Dirk).

Deze Dierick Jans Versteghe had een zoon die Gerrit heette en net zo slim was als zijn neef Jan. Gerrit studeerde eerst voor pleitbezorger bij het gerecht ("voorspraak" heette dat toen, een soort advocaat) en ging later over naar de geestelijke kant van de studie en werd predikant. Gezien het feit dat beide neefs konden studeren betekent dat ze uit een welgestelde familie kwamen. Gerrit studeerde in Rostock, een plaats waarheen Jan (Anastasius) vluchtte na zijn verplichte studie aan de Universiteit van Leuven. Hij had het daar drie dagen volgehouden en walgde toen al van de lesstof voor de priesteropleiding die hem daar opgedrongen werd en volkomen in strijd was met zijn opvattingen over het geloof, dus ging hij ervandoor. Deze vlucht was wel een financiële aderlating voor zijn grootvader die daardoor

Genoemd in

1325	Ghese ter Stege	
1341	Gerardus Stegeman en zijn zoon	
	Derck vander Stege en zijn zoon	
1418	Jan Dercks vander Stege en zijn zoon	
1429	Derck vander Stege en zijn zoon	
1424/1429		Reynder vander Steghe en zijn zoon

Geboren in

+/- 1440	Derick van der Stegen en zijn zoons		
+/- 1465	Jan Diericks	Johan	Evert
+/- 1495	Maria Jans V. X Gerrit Arnts	Dierick Jans	Gerrit Jans Arndt Everts
	X Gerrit Arnts	X Lobberich	Evert Arndts
+/- 1518	Johannes Anastasius/ Jan Gerrits	Gerrit Dircks V.	Jan Dircks X Henrickgen
	x	x (ook pred.)	I
	Johanna Pithopoea	Phoebe Jungius	+/- 1565 Dierick Jansen X Grietgen Stephens
	I	I	Merry Jans X Frans Arndts van Vossen
	Maria Versteghe	Gerardus Versteghe	
	X	X	
	Quirinius Reuter	Sibilla Fontanus	

(Vanaf 1440 komen de gegevens gedeeltelijk uit een door Tijs van den Brink geschreven artikel in het blad van Veluwe Geslachten.)

zijn 300 gulden kwijtraakte. Ik kan me echter voorstellen dat opa het er graag voor over had...

Dierick Jans zelf en zijn neef Evert Arndts (beiden zijn in het overzicht omkaderd) zijn de hoofdpersonen in een enorm familiedrama dat in die tijd plaatsvond.

Als je hierover gaat lezen dan moet je wel weten dat de tijden ruig waren en de mensen nog weinig beschaving hadden. Iedereen droeg een mes, de rijkere en vooral de adel droegen een zwaard of een degen en als het nodig was werden die wapens graag gebruikt. Als het bierfeest van het schuttersgilde werd gevierd dan was de schout druk met zijn rechtszaken. Veel zaken werden uitgevochten onder de invloed van (vaak veel) alcohol. Men stak elkaar met messen, sloeg elkaar de hersens in met dorsvlegels. Gavels en grepen waren geliefde voorwerpen om een ruzie te beslechten. Waren er alleen verwondingen dan kon je het met elkaar weer goed maken en kwam je niet voor de schout in een rechtszaak. De volgende zaak ligt wat anders. Hier werd de reizende rechter ingeschakeld die elke maand zijn ronde hield over de Veluwe. Hij begon altijd in Ede, ging vervolgens naar Garderen (later Barneveld), dan naar Nijkerk enzovoorts.

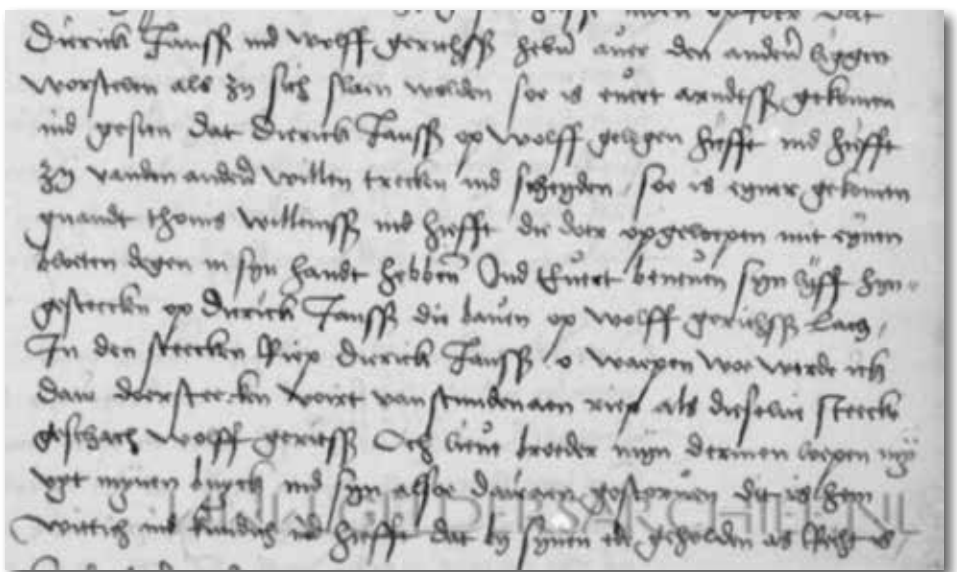
Een dubbele moord te Garderbroek

Het is op een dinsdagmorgen in 1541 dat "bij klimmende zonne" onder de blote hemel en vóór het schoutenhuis, dat de Drost van de Veluwe Wilhem van Scherpenzeell op zijn rondtocht over de Veluwe in Barneveld zitting houdt van het gerecht oftewel "de vierschaar spant", om vonnis te vellen over uiteenlopende zaken.

Hiervoor heeft hij diverse gerichtsmannen (bijzitters van de rechter) aangesteld, bestaande uit leden van de adel en welgeboren dienstmannen. In dit geval bekende Barneveldse namen zoals Gerit van Dompseelaar, Daem van Delen, Wijnand van Doirnick, Jan Voet, Coep van Vanevelt enz.

Eén van de zaken die wordt berecht is de zaak aangespannen door ene Reyner Arndts. Het is een rechtszaak die voor Garderen heel belangrijk is omdat het gaat over het voorgeslacht van Jan Gerrits vander Stege, oftewel Anastasius Veluanus...

In het Gelders Archief onder de Veluwse Gerichtssignaten lezen we wat er aan de hand is! Als je dit schrift niet bent gewend kun je er kop noch staart van maken. Verder is de taal uit die tijd ook wel iets anders als die van tegenwoordig! Wat staat er onder andere te lezen?

Ene Reyner Aerndts daagt Evert Arndtss van Stroe (ws. de achterneef van een van de vermoorden) voor het gerecht om te getuigen en te vertellen wat hij weet over een steekpartij waar ene Thonis Willems bij betrokken was. Er was een gevecht uitgebroken bij Henrick Geerts in Garderbroek en daarbij waren doden gevallen. Kennelijk wordt Reyner ook beschuldigd voor de moord verantwoordelijk te zijn geweest en daarom wil hij het verhaal van Evert Arndts van Stroe, die erbij was, laten horen aan de rechter.

Evert Arndts heeft daar niet veel problemen mee, maar hij ziet het nut er eigenlijk ook niet van in, lees maar:

Hij haalt zijn schouders op en getuigt daarna hoe één en ander is gebeurd. Volgen we hem....

.... dat hij gezien heeft hoe, in een heftig tumult, Dirk Jans en Wolf Gerrits op elkaar begonnen in te slaan en te worstelen. Toen Evert binnen kwam en zag dat Dirk Jans boven op Wolf Gerrits lag. Hij probeerde ze van elkaar af te trekken toen plotseling nog iemand erbij kwam met de naam Thonis Willems. Thonis had een blote degen in zijn hand had en begon op Evert Arndtss in te steken. Hij stak echter naast Everts lichaam en daarna ging zijn degen dwars door Dirk Jans heen, die boven op Wolf Gerrits lag... Terwijl Thonis dat deed riep Dirk Jans uit: "oh, ik werd met dat wapen doorboord". En Wolf Gerrits riep, toen de degen hem doorboorde: "och lieve broeder, mijn darmen lopen mij uit de buik..."

Dit was wat Evert Arndts zag en hij vervolgde dat beiden daarna zijn gestorven. Meer kon hij er niet van vertellen en hij bevestigde zijn verhaal met zijn eed. Toen Evert Arndts zijn verhaal gedaan had besloot de Drost om Reyner Arndts van verdere vervolging te ontslaan.

Een paar opmerkingen bij dit proces

Evert Arndts (Versteghe) van Stroe is een neef van de vermoorde Dierick Jans (Versteghe), wie Reyner Arndts is weet ik (nog) niet. Je vraagt je wel af wat er nou precies gebeurde. Ik heb daar wel wat gedachten over.

De plaats van de moord is waarschijnlijk de herberg van Hendrick Geerts in Garderbroek. In de herbergen van die tijd ontmoette men elkaar, daar werden de zaken gedaan en... daar werden vaak de meningsverschillen uitgevochten. Het was niet zelden dat daar heftig geweld bij werd gebruikt, zo was die tijd nu eenmaal.

Evert Arndts, bij de herberg aankomend, hoorde van buiten al een enorm tumult van schreeuwende mensen. Toen hij de deur doorging zag hij daar twee mannen die elkaar enorm aftuigden en slaand en stompend over de grond rolden. Tot zijn schrik zag hij toen dat één van de mannen zijn oom Dierick was die boven op Wolter Gerrits lag, een andere inwoner van Stroe. Evert was nog een jonge vent en niet bang. Hij rende naar de vechtersbazen toe en probeerde ze van elkaar af te trekken. Dat schoot bij een van de omstanders, Thonis Willems, in het verkeerde keelgat. Hij dacht waarschijnlijk dat Evert zijn oom ging helpen. Misschien ook onder invloed van te veel bier stormde Thonis op Evert af om

hem aan zijn ontblote degen te rijgen. He-laas... hij mikte niet goed, stak langs Evert heen en boorde zijn vlijmscherpe degen dwars door Dierick Jans, die bovenop lag en door Wolf Gerrits heen... zoals hier boven te lezen is, met fatale gevolgen.

Wie Thonis Willems was is niet helemaal duidelijk. Het was echter geen "frisse jongen", getuige een proces uit Harderwijk waar zijn vader een boete voor hem betaalt.

Regesten Harderwijk:

1580 Maart 8 mrt

Evert van Dompseleer heeft zich, ten overstaan van de schepenen Hueckelom en Wolff Segersen borg gesteld voor de f 50.- die Willem Thoenissen van Garderbroeck aan de weezen moet betalen voor eene door zijnen zoon gepleegde mishandeling.

Besluiten we met nog wat opmerkingen van bovengenoemde Tijs van den Brink over onze Anastasius Veluanus.

Na zijn priesterwijding wordt Jan Gerrits/ Anastasius in 1544 aangesteld als kape-laan (vice cureit) in zijn geboorteplaats Garderen. Vanwege zijn opvattingen en preken wordt hij door de overheid voor het gerecht gesleept en gevangen gezet. In december 1551 wordt hij, onder zware borgstelling, door o.a. zijn grootvader Jan Dirricxsoine te Stroe, uit de gevangenis ont-slagen. Hij krijgt echter nog geen bewe-gingsvrijheid, maar er wordt hem in Hat-tem een huis toegewezen, dat hij niet mag verlaten. Na een verzoekschrift van zijn moeder en enkele vrienden, gericht aan de landvoogdes, d.d. 22 maart 1553, wordt hij op Pinksteren 1553 in vrijheid gesteld. Op 12 april 1554 verschijnt er plotseling een boek geschreven door Anastasius Velua-nus, getiteld "Der Leken Wechwijser".

Een "Erasmiaanse" gezindheid in de begin-periode, drukte zich, na een persoonlijke geloofscrisis, uit in een eigen type van ge-loofsovertuiging, niet helemaal in te pas-sen in de indelingsschema's van de refor-matie.

Een aanduiding als "reformator" van de Ve-luwe of Gelders kerkleider past op Anasta-sius Veluanus zeker niet. Wel heeft hij een belangrijke bijdrage geleverd aan de refor-matie in de Palts (Duitsland). Zijn boek "Der Leken Wechwijser" was gedurende een eeuw een veel gelezen boek.

Opmerkelijk is dat hij de leer van de predes-tinatie met kracht verwerpt en enige ruimte aan de kleine menselijke wil toekent. Daar-naast is hij een overtuigd aanhanger van de Erasmiaanse verdraagzaamheid.

Tenslotte het magescheid (verdeling van een erfenis) tussen Frans van Vossen en Jan Dercks Verstege, waaruit de familieverhoudingen duidelijk blijken!

Magescheid tussen Frans van Vosschen en Johan Dercx Verstege.

1199 Vidimus of afschrift, gegeven door burgemeesters, schepenen en raad van Harderwijk van het magescheid dd. 21 Augustus 1574, opgericht tusschen de echtelieden **Frans Arents van Vosschen en Merry, en de echtelieden Johan Dercx Verstege en Henrickgen**, over de goederen van wijlen de echtelieden **Dirck Jans en Lobberich, hun vader en grootvader**, aanbestorven; de echte-lieden Vosschen verkrijgen daarbij een goed in Garderbroek, de echtelieden Dirck Jans verkrijgen het goed tho Holvickhuysen enz. Waaraan bevestigd het zegel van Harderwijk in groen was, 1593 augustus 24. (Den XXIII Augusti). 1 charter

ATELIER SOETSOOMA

Op het adres Putterweg 21 was in het verleden de groentewinkel van achtereenvolgens Willempje ("Wim") van de Koot-Timmer, Jaap van Middendorp en Gert de Bruin gevestigd. Een paar meter van de plek waar vroeger in kratten appels, kolen en prei waren uitgesteld, staat nu een bord dat de voorbijgangers wijst op het bestaan van het atelier Soetsooma van het creatieve en veelzijdige echtpaar Ronald en Aty Koert. Hoe het atelier deze bijzondere naam kreeg, leest u verderop in dit verhaal.

Huis en werkplaats

Het echtpaar verhuisde in 2004 vanuit het westen van het land naar Garderen. De verklaring daarvoor is niet zo moeilijk. De moeder van Aty was afkomstig van de rand van de Veluwe, uit Klarenbeek, en het gezin verbleef in

de jaren vijftig 's zomers vaak op het bungalowpark Kastelenhof, net over de grens met de gemeente Ermelo. Op een gegeven moment gingen Ronald en Aty op zoek naar een huisje met een praktische werkplaats. Hun keuze viel op de helft van het achterhuis van de voormalige winkel en toen bleek dat het pand ook nog een detailhandelsbestemming had, was de beslissing snel genomen. Met zo'n bestemming mogen er namelijk allerlei waren worden verkocht. Nadat ze zo'n tien jaar lang met hun werkstukken op allerlei braderieën hadden gestaan, was dit een uitkomst.

De werkplaats moest nog wel even worden aangepast aan wensen en eisen, waarbij de adviezen van buurman Piet Ring goed van pas kwamen.

Aty

Aty maakte al jaren lang sieraden, onder andere op basis van vondsten in het bos of op het strand, maar vond op den duur dat haar techniek tekortschoot en ging daarom een cursus edelsmeden volgen. Daarna bleek het onmogelijk om nog met haar hobby te stoppen. Ze overwoog zelfs nog om te gaan studeren aan de befaamde Vakschool Schoonhoven, maar na het ontvangen van de complimenten van een juwelier uit Ermelo zag ze daarvan maar af.

Ze maakt gebruik van allerlei materiaal, zoals zilver, aluminium, verenstaal, vulringen, edelstenen, bladmetaal en metaaldraad. Dat materiaal biedt haar steeds weer nieuwe uitdagingen en ze probeert te ontdekken wat ze er nog meer en anders mee kan doen. Daarbij worden er ringen van koperen buis gewalst en moet er worden gehamerd, gefreesd en gesoldeerd op precies de juiste temperatuur. Haar sieraden hebben vaak een abstracte vorm, die al schetsend is ontstaan. Daarnaast vindt ze veel inspiratie in de natuur. De resultaten zijn te zien in vitrines, die in het atelier staan opgesteld. Andere werkstukken worden gemaakt in opdracht, waarbij het resultaat na overleg met de opdrachtgever tot stand komt. Soms wordt er een origineel sieraad gemaakt op basis van een kindertekening. Afdrukken van een babyduimpje of een melktand vormen een bijzondere herinnering aan iemands kindertijd.

Al doende ontstaan er steeds weer nieuwe ideeën, die direct worden genoteerd en op een prikbord terecht komen.

Ronald

Van dat prikbord maakt ook echtgenoot Ronald graag gebruik. Vanaf hun trouwen was hij al bezig met het maken van functionele dingen, zoals stapelbedden en stoelen. Door zijn werk als wegwacht en de daarbij horende onregelmatige diensten was er geen gelegenheid om zijn talenten door cursussen verder te verfijnen. Nadat hij bij de ANWB een kantoorbaan had gekregen, veranderde dat en groeide zijn interesse in kunst. Omstreeks 1990 ging hij cursussen beeldhouwen volgen en weldra was ook voor hem het hek van de dam. Net als zijn vrouw gebruikt hij heel uiteenlopende materialen om zijn ideeën vorm te geven. Wat denkt u van glas, metaaldraad, soms gecombineerd met kunsthars, koperplaat, steen, aardewerk, hout en klei? Die laatste grondstof dient voor Ronald ook vaak als schetsmateriaal.

Een heel bijzondere techniek vind ik het beeldhouwen met behulp van baksteen. Deze gebruikt hij onder andere om de schaal van een al eerder gemaakt kunstwerk te kunnen vergroten. De stenen worden op de gebruikelijke manier op elkaar gemetseld, waarna met hamer en beitel de vormen worden verfijnd. Het is dan heel prettig als het metselwerk van degelijke kwaliteit blijkt te zijn ...

Fouten maken hoort volgens Ronald bij het zelf doen en de "reis", het maken, is eigenlijk belangrijker dan het eindproduct. Soms blijft er niet eens een eindproduct over. Het is hem wel eens overkomen dat een werkstuk in de oven ontplofte doordat er een luchtbel in de klei was achtergebleven. Dat is vooral vervelend als er ook werk van andere kunstenaars in dezelfde oven staat te bakken.

Berkenboom

Tijdens ons gesprek stond er een opvallend kunstwerk van zijn hand op tafel. Het is ooit begonnen als een berkenboom. Een berk heeft doorgaans geen lang leven doordat het

hout snel verrot. Door dat rottingsproces ontstaan er binnen in de boom bijzondere tekeningen en patronen. Als je daarbij op het juiste moment ingrijpt, leidt dat met enig beitelten, zagen, vijlen, schuren, polijsten en lakken tot een fraai resultaat. Ook het bekijken van een stapel openhaardhout kan basismateriaal voor een nieuw kunstwerk opleveren. Het grootste deel van zijn werk is te koop. Kijk maar eens op de website www.rokobeeld.nl.

Workshops

Aty wil ook graag anderen laten delen in haar kennis en ideeën en geeft daarom workshops voor mensen die willen leren werken met bladgoud, aluminium of zilver. Deze cursussen duren ongeveer twee en een half uur. Voor een workshop zilver gieten bent u de hele dag onder de pannen.

Zo'n drie jaar geleden kwam er zonder aanwijsbare reden een omslag: de belangstelling voor de workshops werd minder en ook de verkoop liep terug. Toch blijft ze doorgaan met haar werk en ze geeft nog steeds graag adviezen aan andere creatieve mensen.

Andere hobby's

Je zou denken dat de dagen van Ronald en Aty met al deze bezigheden wel goed gevuld zijn. Toch blijft er tijd over voor andere liefhebberijen als handwerken, wandelen en fietsen, het brouwen van bier en het maken van wijn.

Naam atelier

Ik zou u nog laten weten waarom het atelier de naam Soetsooma heeft. Die kwam ooit uit de mond van een kleindochter, die bij het zien van een kunstwerk op haar manier heel terecht "Goed zo Oma" zei.

DJV

Adresgegevens

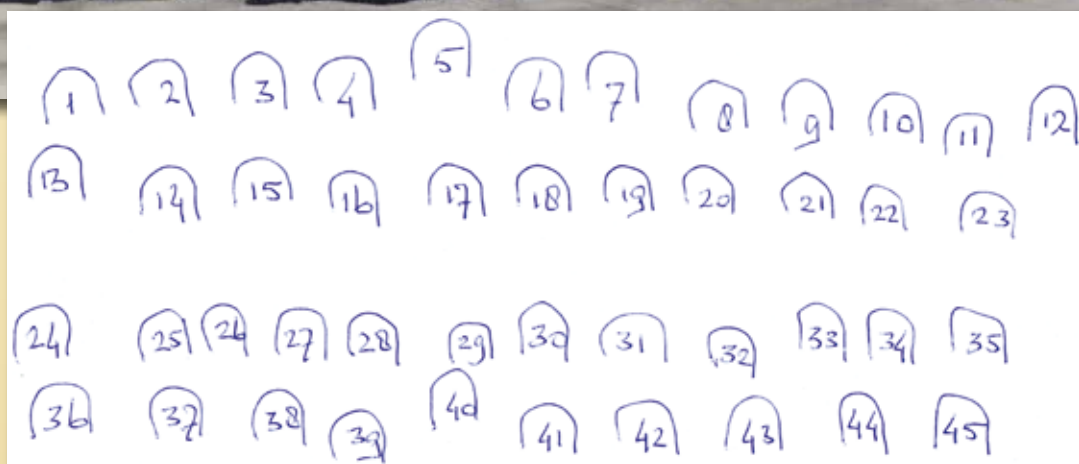
Putterweg 21, 3886 PA Garderen
0577 460581,
www.soetsooma.nl, www.rokobeeld.nl.
Het atelier is op vrijdag en zaterdag van 10.00 tot 17.00 uur geopend voor belangstellenden en kopers.

'T Fotohoekje

Er zijn nog een paar namen binnen gekomen van de mannen op de foto bij "De Duivelsberg". Nummer 15 is Marinus Boeve van de Putterweg en nummer 17 Henk (Hendrik) van de Koot de vader van Gert en Jan.

De nieuwe foto betreft **klas 4 van de Prins Bernhardschool** en is genomen in **1959**. Enkele gezichten komen ons wel bekend voor maar toch wil ik u vragen te reageren om zo het plaatje compleet te krijgen.

Veel reacties op de foto uit Slagharen van het dagje uit van de Veluwe Boys in 1975. Zodoende lukt het ons ook dit keer weer om alle namen bij de gezichten te krijgen.

1. Evert van Middendorp
2. Gert Schuiteman
3. Geurt van Hierden
4. Gerard Bronkhorst
5. Jasper van de Slik
6. Gert van Looijengoed
7. Jan van Millegen
8. Erik van Middendorp
9. Wim van Middendorp
10. Gert Bakker
11. Hartger van Millegen
12. Henk de Bruin
13. Marcel van de Slik
14. Sake van Millegen
15. Gerrit van Middendorp
16. Arnold Burger
17. Adri Bettink
18. Gijs Huisman
19. Cees van Middendorp

20. Jan Gerritsen
21. Gert Jan Bronkhorst
22. Johan de Bruin
23. Marcel Gardenbroek
24. Piet Bronkhorst
25. Bertus Fredriksen
26. Johan Mulder
27. Kees Jan van der Meijde
28. Olaf Marijn de Leur
29. Freddie de Ruiter
30. Gerrit Boeve
31. Edwin van 't Hout
32. Gert René Bronkhorst
33. Marty Brink
34. Leo Bronkhorst
35. Bert van Middendorp
36. Pieter Jan van 't Hout
37. Herman van Middendorp
38. Erik Bronkhorst

39. Hermen de Hek
40. Teus van Beek
41. Gerard Bakker
42. Joost van Ast
43. Edward Zevenbergen
44. Arend de Korte
45. Tonnie Ersten
46. Cor van Middendorp
47. Geurt Ersten
48. Richard van Harten
49. Niels Bokhorst

Reacties gaarne aan:
 Cees van Middendorp
 Dr. H.C. Bosstraat 10
 3886 KB Garderen
 tel. 0577-461401 of
 e-mailadres cosala@chello.nl

Vrijdag 30 Januari 1953.

Verenigingsleven in Garderen

In ons vorig artikel vertelden we iets over Garderens eeuwenoude kerk, die getuigde van moed en ondernemingslust van de toenmalige bewoners. Iets van deze ondernemingslust is nog wel bij de bevolking achtergebleven. Ruim twee jaar geleden werd door boswachter G. Mulder het initiatief genomen tot de stichting van een modern verenigingsgebouw. Dank zij de medewerking van de kerkvoogdij en de kerkeraad der Ned. Herv. gemeente, was vrij spoedig een bedrag bijeengebracht van f 60.000.—, dat nodig was voor financiering. Het gebouw heeft een grote zaal met ongeveer 400 zitplaatsen, een kleine zaal, een ruim podium, een keuken en is centraal verwarmd.

Rond dit verenigingsgebouw heeft zich een bloeiend verenigingsleven ontwikkeld, dat van grote betekenis is voor de dorpsgemeenschap.

Loot aan eeuwenoude stam

Hoewel niet rechtstreeks met dit gebouw in verband staande, ondervindt de vereniging het Groene Kruis wel de meeste waardering. Deze vereniging die niet alleen de verzorging van de zieken, maar ook de kraamverpleging en t.b.c.-bestrijding voor haar rekening neemt, strekt zich ook uit over de omringende dorpen Speulde, Ouwendorp, Vossen, Boeschoten, Ouden Nieuw-Milligen. Reeds vele jaren heeft ze de beschikking over een modern wijkgebouw met consultatiebureau. Het initiatief tot de oprichting van deze vereniging werd genomen door oud-burgemeester J. Westrik, die met medewerking van H.K.H. Wilhelmina en de gemeentebesturen van Apeldoorn en Ermelo, dit mooie werk tot stand gebracht. Bij de installatie van de eerste wijkverpleegster in 1931 was Koningin Juliana aanwezig, die ook thans deze vereniging nog haar gewaardeerde steun verleent.

Op cultureel gebied heeft Garderen een muziekvereniging „Tot ons Genoegen“, een zangvereniging „Sursum Corda“, een kinderkoor „De Nachtegaaltjes“ en sinds het vorige jaar een Culturele Kring.

De jeugd vindt ontspanning in de Zaterdagmiddagclub „Veluwe Boys“ en de damclub „Garderen“.

Het vreemdelingenverkeer is voor dit dorp van grote betekenis en wordt op voortreffelijke wijze geactiveerd door de plaatselijke V.V.V. Een geruststelling was het, dat het vorig jaar bewees, dat de bouw van het militaire kamp Wittenberg geen enkele invloed had op dit vreemdelingenbezoek en de pensioengasten geen hinder van dit kamp ondervonden.

De dorpsproblemen worden op voortreffelijke wijze door de vereniging Plaatselijk Belang behartigd.

Dank zij het initiatief van enkele ingezetenen kon in de oorlogsjaren de vereniging tot bescherming van dieren opgericht worden, die reeds veel nuttige arbeid verrichtte en de beschikking heeft over een behoorlijk dierenasyl, waarop grotere plaatsen wel eens jaloers zijn. De bedoeling van dit overzicht is niet een volledige opsomming te geven van alle bestaande verenigingen, omdat dit ons ook zou voeren op het terrein van kerkelijke en politieke werkgevers- en werknemersorganisaties, maar om aan te tonen, dat een kleine dorpsgemeenschap door initiatief en ondernemingslust heel wat presteren kan tot heil van de bevolking.

Colofon

**Darsproat is een uitgave van
de Vereniging Plaatselijk Belang Garderen en Omgeving**

- Redactie:** Peter van den Born (pvandenborn@planet.nl)
Hennie van den Born-Reitsma (hennievandenborn@planet.nl)
Cees van Middendorp (cosala@chello.nl)
Dick Veldhuizen (d.veldhuizen5@chello.nl)
- Vaste medewerker
streektaal:** Nuij Zevenbergen
- Bezorging:** Willem en Jannie Hooijer
- Correspondentie/
secretariaat:** Hetty Bronkhorst-Slijkhuis (info@plaatselijkbelanggarderen.nl)
- Rekeningnummer:** NL48 RABO 0366 3205 64
- Website:** www.plaatselijkbelanggarderen.nl

AANMELDINGSFORMULIER voor lidmaatschap 'Plaatselijk Belang Garderen e.o.'

Ondergetekende geeft zich voor 6 euro per jaar op als lid van Plaatselijk Belang Garderen e.o.

Naam: _____

Adres: _____

Handtekening: _____

*Inleveren bij of opsturen naar
Hetty Bronkhorst-Slijkhuis, Acacialaan 18, 3886 AG Garderen*

